

Huisarts en Wetenschap

Huisarts en Wetenschap verschijnt 13 maal per jaar.

Redactiecommissie

Dr. J.O.M. Zaat, voorzitter
Dr. M.Y. Berger
Dr. H.E. van der Horst
Dr. P.L.B.J. Lucassen
Dr. B. Terluin
Dr. H.C.P.M. van Weert
Dr. G.Th. van der Werf

Redactiesecretariaat

Drs. F. Gerritsma
Lomanlaan 103, 3526 XD Utrecht
Postbus 3231, 3502 GE Utrecht
Telefoon (030) 2881700
Fax (030) 2870668
E-mail redactie@nhg-nl.org
Eindredactie: drs. C.H.M. Kramer
E-mail: c.kramer@nhg-nl.org

Basisvormgeving

Helfrich & Slotemaker, ontwerpers BNO, Deventer

Nederlands Huisartsen Genootschap

Lomanlaan 103, 3526 XD Utrecht
Postbus 3231, 3502 GE Utrecht
Telefoon (030) 2881700
Fax (030) 2870668

Uitgeverij/advertentie-exploitatie

Bohn Stafleu Van Loghum bv
Postbus 246, 3990 GA Houten
Telefoon (030) 6383763
Advertenties behoeven de goedkeuring van de redactiecommissie.
Inzenden aan de uitgeverij,
www.bsl.nl

Abonnementenadministratie Klantenservice

Bohn Stafleu Van Loghum bv
Postbus 246, 3990 GA Houten
T (030) 638 37 36, F (030) 638 39 99
Voor informatie en bestellingen raadpleeg www.bsl.nl

Belgische abonnees: Kluwer Editorial
Santvoortbeeklaan 21-25, 2100 Deurne
T 0800/30.143, F 0800/17.529
E-mail: customer@kluwer.be

Nieuwe abonnementen

Abonnementen kunnen op ieder gewenst moment worden aangegaan en worden stilzwijgend met telkens een jaar verlengd tot wederopzegging. Een abonnement wordt één maal per jaar bij vooruitfacturering voor het aankomende jaar berekend. Een studentenabonnement loopt gelijk met het studietoel, van 1 september t/m 31 augustus, en wordt stilzwijgend met telkens 1 jaar verlengd tot wederopzegging. Een studie abonnement heeft een maximale looptijd van 2 jaar en wordt dan automatisch omgezet in een regulier abonnement.

Bij wijziging van de tenaamstelling en/of het adres verzoeken wij u de adreswijziging met de gewijzigde gegevens op te sturen naar Bohn Stafleu van Loghum.

Beëindiging van het abonnement kan uitsluitend schriftelijk en dient uiterlijk 2 maanden voor afloop van het lopende abonnementsjaar te zijn ontvangen.

Abonnementsprijzen

Jaarabonnement (incl. verzend- & administratiekosten)
particulieren: € 97,60; geldt ook voor Ned. Antillen en Suriname
overig buitenland: € 145,20
studenten: € 54,45
België: € 97,60
losse nummers: € 12,50
Prijswijzigingen voorbehouden.

Van toepassing zijn de Algemene Voorwaarden van Wolters Kluwer Nederland BV en Groepsmaatschappijen, gedeponeerd ter griffie van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam op 4 januari 2000 onder depotnummer 5/2000.

Nederlands
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

ISSN 0018-7070

Bewijzende richtlijnen

Wetenschap gaat over waarheid. Althans dat zou je toch verwachten. Omdat hulpverleners niet alles kunnen lezen en moeilijk al die waarheden kunnen schiften, ontstonden er richtlijnen. Zijn richtlijnen wel beter dan de adviezen van de aloude experts? Richtlijnmakers roepen van wel: hun samengebalde kennis zou systematisch verzameld zijn en transparant zijn opgeschreven. De vorm van de NHG-Standaarden is al jaren hetzelfde: een verhaal dat met noten worden onderbouwd. Of dat nu echt een goede vorm is, vroeg ik me in een jaartalstukje al eens af (H&W 2000;43;453). Reacties heeft dat toen niet opgeleverd, maar in dit H&W-nummer staat dit onderwerp eindelijk weer ter discussie. Veel richtlijnmakers proberen hun verhalen sinds enkele jaren beter te onderbouwen en de richtlijnen te koppelen aan een beoordeling van de gevonden onderzoeken. Wiersma en Burgers vragen zich af of dat aangeven van niveaus van bewijs nu wel zo zinvol is. Altijd zal er volgens hen wel bewijs worden gemist zodat een werkelijk complete verzameling van alle artikelen toch niet haalbaar is. Daarbij komt nog dat bij elke beoordeling een subjectief element meespeelt, zodat een vast schema alleen maar schijn is. Het is opmerkelijk dat twee ervaren richtlijnmakers zoveel problemen hebben met het aangeven van de mate van bewijs bij richtlijnen. Een beetje gelijk hebben ze wel: het is een chaos die beoordeling van bewijs. In april 2002 verscheen een dik rapport van de Agency for Healthcare Research and Quality (AHRO) dat een zeer uitvoerig en lezenswaardig onderzoek liet verrichten naar het classificeren van bewijs. De onderzoekers vonden maar liefst 40 verschillende manieren om bewijs te classificeren. Dat maakt de vergelijkbaarheid van al die beoordelingen in richtlijnen er niet beter op. En dan hebben die onderzoekers nog niet eens het systeem van onze eigen diagnostiekserie meegenomen, waarin de boodschap soms in een woud van rode vakjes verdwijnt.

Maar is door het gebrek aan een eendui-

dig beoordelingssysteem het streven naar transparantie en overzichtelijkheid nu onzin? Als we uitgaan van de wens van de gebruiker lijkt me toch dat ook het NHG zou moeten experimenteren met andere presentatievormen van standaarden. Ik lees in de spreekkamer geen verhaal als ik iets wil weten, maar ik heb een vraag en wil daar een helder en zo 'waar mogelijk' antwoord op. Ook zonder een overvloed aan cijfertjes of blokjes moet toch aan te geven zijn waarop de aanbeveling berust? Het lijkt me een mooi onderwerp voor verdere discussie in H&W en voor een inhoudelijke ledenvergadering van het NHG. Overzichtelijkheid en transparantie van een richtlijn zijn immers voor alle dokters belangrijk. Het evidence-rapport zou eigenlijk iedereen moeten lezen die literatuuronderzoek doet of begeleidt. (JZ)

West S, et al. Systems to rate the strength of scientific evidence. Evidence Report/Technology Assessment number 47.

<http://www.ahcpr.gov/clinic/epcsums/strengthsum.htm>

Visie in mooie jas

De nieuwe *Toekomstvisie Huisartsenzorg* is nu samen met de artikelen uit de Woudschotenreeks in H&W in een tweetal mooi uitgegeven boekjes verschenen. Zo gaan geschiedenis en toekomst hand in hand in één cassette. Dit *collector's item* is gratis te verkrijgen bij het NHG (info@nhg-nl.org).

Rubrieken in dit nummer

LINH-cijfers	585
Ingezonden	624
Cochrane-reviews	626
Boeken	628
Antwoorden kennistoets	632